



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. XVIII. Circumstantiæ peccatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

dientia: Observantia: Temperantia: Castitas, & Humilitas. Ideo una ex regulis ad cognoscendum, quando peccatum sit de sua natura mortale, erit videre, an alicui ex præfatis virtutibus opponatur.

CAPUT XVIII.

Prop. XXV. ab Alex. VII. Sc. Circumstantia peccatorum.

1. PROP. 25. *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessione præcepto, dicens: commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam.*

Contra castitatem plures species luxuriæ pugnant, de quibus lib. 2. cap. 28. unde hic alia sunt aperienda, & in specie agendum de circumstantiis peccatorum de necessitate aperiendis in confessione.

2. *Quæritur, quid per peccatorum circumstantias intelligatur?*

Resp. Intelligitur accidens superveniens actui, jam constituto in aliqua specie mali, ei aliquando afferens malitiam specie distinctam, & aliquando non.

3. *Quæritur, quot sint circumstantie peccatorum?*

Resp. Duplicis sunt generis: alie speciem peccati mutant, & alie peccatum aggravant intra eandem speciem, sed speciem non mutant. Illæ dicuntur, quæ addunt novam malitiam, specie distinctam, actui peccaminoso, vel de una specie in aliam illum transferunt; ver gr. actui, quo furaris in Ecclesia alienam rem, ex circumstantia loci sacri, additur malitia sacrilegii, diversæ speciei à

malitia injustitiæ. Alie verò, quæ novam distinctæ speciei malitiam peccato non addunt, sed intra suam speciem aggravant, & efficiunt, ut actus sit deterior, & malitia gravior: sic furtum centum aureorum est in specie furti gravius, quàm illud unius aurei, non tamen distinctæ speciei, ut communiter DD.

4. *Quæritur, quotuplex sit circumstantia aggravans intra eandem speciem?*

Resp. Duplex, una præcisè aggravans, seu, ut quidam dixerunt, aggravans finito modo, ut furari sex, & decem; alia notabiliter aggravans, seu aggravans, quasi in infinitum, & notabiliter mutans iudicium Confessarii, ut furari decem, & furari mille.

5. *Quæritur, an circumstantie sint in Confessione aperiende?*

Resp. Affirmative; de mortaliter mutantibus speciem, fides docet, sic enim definitur in Trid. ses. 14. cap. 5. can. 7. sine illis enim non confiteretur quis species peccatorum; de illis notabiliter aggravantibus plures dubitant, sed statim

6. *Quæritur, sed quomodo cognoscendam, quando circumstantie mutant speciem, & quando notabiliter aggravant?*

Resp. Dicimus tunc speciem mutare, cum addunt novam speciem malitiam, & hæc additur, quando actus, vel est contra plures virtutes, ut furari in Ecclesia; quia tale furtum nedum opponitur iustitiæ, cujus est suum cuique dare, & non auferre illud ab ullo, sed etiam virtuti Religionis, per quam Deo cultus tribuitur, & Locis sacris reverentia; vel, est contra eandem virtutem, per excessum, aut per defectum, ut prodigalitas, & avartitia, juxta dicta cap. præ. num. 13. vel, contra

tra eandem peromissionem, vel commiffionem, ut hærefis, & omiffio actus fidei, quando urget præceptum credendi; vel, quando diverfæ fpeciei indecentia, & turpitudò apparet, ut patet in peccatis mollitiæ, beftialitatis, & sodomia; quæ, licet fint contra caftitatem, adhuc fpecie differunt, quia in eis diverfæ fpeciei turpitudò, & indecentia moralis relucet.

Tunc autem folùm notabiliter aggravant, cum actus, cui circumftantia advenit, non opponitur diverfis virtutibus, aut præceptis, ut furari fex, & furari centum, utrumque enim eft contra virtutem iuftitiæ; fed dicuntur notabiliter aggravare, feu quafi infinitum, quia circa dandam abfolutionem, vel imponendam pœnitentiam notabiliter mutant iudicium Confelfarii: diverfo enim modo eft tractandus, qui furatus eft mille, quàm, qui teftonem furripit, & ideo confitendæ

Circumftantiæ his comprehenduntur dictionibus. *Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.*

7. Circumftantia quis comprehendit perfonam, & qualitatem perfonæ peccantis, cujus confideratio neceffaria eft, ut cognofcatur fpecies actionis moralis. Circumftantia verò quid quantitatem, & peccatorum qualitatem.

8. Queritur, an peccans contra caftitatem debeat in Confelfione explicare votum, fi eo obftrictus erat, quando peccavit?

Resp. Affirmativè, ratio eft, quia peccans cum tali voto, non folùm peccat contra caftitatem, fed etiam contra Religionem, ideo peccatum illius ex illa

circumftantia voti habet malitiam facili legii, diftinctæ fpeciei ab illa pollutionis, fornicationis, &c. & fi comparis etiam fit voto ligata, eft explicandum, quia funt duo facrilegia.

9. Sed queritur, an qui pluries votum caftitatem, teneatur in Confelfione explicare fe pluries eam voviffe?

Resp. Negativè, quia omnia hæc vota funt eufdem fpeciei, & ex eodem motivo virtutis Religionis; immò pofteriora videntur effe, veluti ratificatio prioris.

10. At dubitatur, an explicanda fit circumftantia voti folemnis, vel fufficit Religiofo dicere, peccavi contra votum caftitatis, non fpecificando, an votum fuerit folemne, vel fimplex?

Resp. Debet explicari; nam, licet votum folemne, & fimplex non differant fpecie phyfica, videntur tamen differre fpecie morali, cum votum folemne caftitatis dirimat matrimonium, quod pofterè contraheretur, fimplex verò non, ut eft communis DD. fententia; propter quod cenferi debent diverfæ fpeciei, adeoque peccatum commiffum contra votum folemne reputandum diverfæ fpeciei à peccato commiffio contra votum fimplex. Deinde, violatio voti fimplicis affert injuriam foli Deo, at illa voti folemnis injuriam Deo, cui fit promiffio, & Ecclefia, à qua promiffio acceptatur; ideo in violatione folemnis duplex peccatum eft, quia duplex injuria. *Campion. par. 2. infl. cap. 33.*

11. Et fi queratur, an, etiam voto fimplici caftitatis obftrictus, facrilegium committat, fi contra votum peccet?

Resp. Affirmativè, quia per tale votum

est

est persona Deo sacrata; habetur ex D. Thom. 2. 2. qu. 90. art. 3. ad 1. Campion. cit. cap. 37. num. 6. ponderat, sacrilegium esse peccatum, quo quis violat, seu abutitur re sacra in eo, in quo est sacra, seu pertinens ad Religionem. Sacerdos, ut habens votum castitatis, est aliquid sacerum: si furetur, abutitur se ipso, sed non in eo, in quo est sacer, ideo non committit sacrilegium in furando, sed in violando castitatem. Religiosus vero, etiam in furando, sacrilegium committit, quia etiam in hoc est sacratus Deo per votum paupertatis. Nota non sufficere in Confessione fateri se commisisse sacrilegium, sed debet exprimi in specie, an violaverit votum solemne, aut simplex: an votum paupertatis: an percutiendo Clericum: an male absolvendo, celebrando in peccato, &c.

12. Queritur, an Sacerdos peccans contra castitatem debeat explicare circumstantiam Sacerdotii?

Resp. Negativè, sed sufficit dicere se esse sacris initiatum, quia, nec specifica, vel notabilis alia differentia, quantum ad hoc, est inter peccatum Sacerdotis, & Diaconi, cum votum annexum cuilibet Ordini sacro, ejusdem rationis essentialis sit, Sum. Leand. ver. circumst. numer. 5. & propterea tota obligatio specialis v. g. non fornicandi, tam in Diacono, quam Sacerdote oritur ex præcepto castitatis, & voto ipsius.

13. Sed quid, si Sacerdos, vel Diaconus sit, etiam Religiosus, an possit tacere circumstantiam professionis, & solum aperire se esse obstructum voto solemni castitatis?

Resp. Affirmativè, sed peccat gravius,

quia tenetur duplici titulo. Poncius disp. 45. qu. 7. num. 5. & Campion. ubi supra. Hinc mulier peccans cum Sacerdote Religioso satisfacit dicendo, peccavi cum Religioso, vel Sacerdote; ratio est, quia vota solemnia castitatis, que emittuntur in professione Religiosa, & in susceptione sacrorum Ordinum, sunt ejusdem speciei.

14. Queritur, an Sacerdos cognoscens Sororem nuptam, sed nondum à viro cognitam, debeat explicare has circumstantias?

Resp. Affirmativè, nam multiplex peccatum committit 1. sacrilegium, quia est Sacerdos. 2. Incestum, quia soror ipsius est. 3. Adulterium, quia juncta est matrimonio. 4. Stuprum, quia virginem deflorat, cum non dum fuerit à viro cognita.

15. Queritur, an Sacerdos habens copulam cum muliere Infideli, Turca, Judda, & Heretica, teneatur hujusmodi circumstantiam aperire?

Resp. Affirmativè, ratio est, quia talis copula addit actui v. g. fornicationis malitiam irreligiositatis, quatenus per illam operatur directè contra reverentiam Christianæ Religionis, in cujus honorem prohibita est ab Ecclesia carnalis conjunctio cum infideli.

16. Queritur, an Eunuchus, seu castratus, aut frigidus accusans se de fornicatione, debeat aperire circumstantiam suæ impotentia ad generandum?

Resp. Affirmativè, quia fornicatio talis, cum non sit ex natura sua ordinata ad generationem, transfertur ad speciem peccati contra naturam, sicut est pollutio propria, vel aliena procurata voluntariè:

tariè: sed debet etiam explicare copulam juxta decretum Alex.

17. *Quæritur, an peccans contra votum, quod juramento se observaturum firmavit, debeat explicare circumstantiam juramenti?*

Resp. Affirmativè, quia violatio voti est distinctæ speciei à violatione juramenti; prima est contra fidem, quam dedit Deo de observandò votum, altera contra obligationem de non adducendo Deum in testem falsi.

18. *Sed quid, si violas votum Deo factum cum promissione de danda elemosina pauperi, & ab isto acceptata?*

Resp. Non sufficit, si dicat violavi votum in materia gravi, quia præter infidelitatem erga Deum, continet injustitiam erga hominem.

19. *Quæritur, an quando puella mente deflorari appetit, & percepit delectationem morosam, debeat id in Confessione aperire?*

Resp. Affirmativè, quia delectatio, & desiderium in virgine habent malitiam stupri; unde non satisfacit, si dicat, ego copulam desideravi, & intendi, sed debet exprimere, an sit virgo, vel corrupta. Boyvin.

20. *Quæritur, cur assuetus ad aliquod peccatum V. G. jurandum, debeat explicare circumstantiam consuetudinis?*

Resp. Affirmativè, de quo lib. 2. cap. 16. & cap. 37.

21. *Quæritur, an in peccato sodomitico teneatur penitens explicare, an fuerit agens, vel patiens?*

Resp. Affirmativè, nam agens committit pollutionem, non autem patiens, quæ patiens. Tambur. in lib. 2. Meth.

Confess. cap. 7. §. 9. num. 73. & hæc sententia mihi videtur tutior; & ideo absolvi non debet, qui in Confessione nollet id aperire.

22. *Quæritur, an violans jejunium vigilia, cadentis in quatuor temporibus, debeat in Confessione explicare utrumque præceptum, an verò sufficiat dicere, non observavi jejunium, ad quod tenebar?*

Resp. Communis resolutio est non teneri, ratio est, quia unicum committit peccatum, & non duplex; cum solidum contra virtutem abstinentiæ operetur, & utrumque præceptum ex eodem motivo abstinentiæ, ad castigationem scilicet carnis, imponatur; ideòque duplicem malitiam non influit. Ulterior ratio est, quia unum præceptum non imponitur, nisi ex suppositione, quod alterum non sit sufficiens; nam, certè Ecclesia non præciperet jejunium vigilia in quatuor temporibus, si hæc semper in eis veniret; & consequenter ad jejunium ex uno solum titulo tenetur.

23. Verùm mihi probabile est, eum teneri explicare utrumque titulum, quia omittens observare vigiliam præceptam in honorem Sancti, videtur non satisfacere reverentiæ, quam ipsi tenetur exhibere; & omittens observare jejunium quatuor temporum, videtur negligere finem, ad quem jejunium illud ordinatur, quæ sanè duæ malitiæ sunt distinctissimæ speciei, utpote contra duas virtutes, Religionem, & abstinentiam.

Idem proportione servata dicatur de omittente audire sacrum eo die, quo tenebatur ex duplici titulo: Dominicæ, & festi S. Joannis Baptistæ. Poncius hic.

24. Quæritur, an conjugatus peccans cum conjugata, debeat explicare non solum circumstantiam persone suæ, nimirum; quod sit conjugatus, sed etiam alterius?

Resp. Affirmativè, nam duplicem injuriam irrogat, unam uxori suæ utendo aliena, & alteram marito alienæ, utendo ipsa, & cum duæ sint injuriæ, & duæ personæ, quæ injuriantur, duplex peccatum adulterii committit.

25. Sed quid, si non possit manifestari peccatum, nisi etiam manifestetur complex, & Confessarius veniat in notitiam illius, v.g. peccat mulier cum Sacerdote in loco, in quo nullus alius Sacerdos est præter Confessarium, & illum, cum quo peccat; petitur, an illa possit tacere circumstantiam sacrilegii?

Resp. Plures negant, ne complex infametur. Sed nos dicimus, si nullum aliud damnum sequatur præter infamiam complicitis apud Confessarium, debere peccatum cum ea circumstantia aperire. Illud. *trakt 6. disp. 6. q. 4. art. 8. § 1. nu. 134. Rotarij par. 1. cap. 5. nu. 11.* Sum. Leand. *ver. integ. Confess. num. 44.* & Fagnan. *in 5. decretal. ad cap. omnis, de penit. & remiss. an. 30.* Notans contra Navarrum esse communem sententiam, non tantum Theologorum, sed etiam Canonistarum; ratio est, quia præsumitur rationabiliter, quod Sacerdos peccans cum illa muliere, quam scit, debere integrè sua peccata in Confessione aperire, cesserit juri suo, quoad bonam famam, & æstimationem, quam apud Confessarium habebat.

Confir. Christus, ob bonum integræ Confessionis, & reverentiam Sacramenti. *Matthæi Causela Confess.*

ti, ei ex divino præcepto conservandam, & ad gratiam consequendam, obligavit penitentem, ad id, quod difficilius est, nempe, ut integrè confiteatur peccata, etiam si Confessori bene notus sit, & propterea debeat bonam æstimationem apud illum perdere, ergo, etiam obligatur ad complicem manifestandum cum hujus infamia, ad quam ipse per suam cooperationem ad peccatum integrè hic, & nunc explicandum, inevitabilem causam præbuit: propter quod non potest censeri rationabiliter invitus. *Vid. lib. 2. cap. 36. in fin.*

26. Quæritur, an sit explicanda circumstantia persone sanguine conjuncta, contra quam peccatur?

Resp. Affirmativè; ratio est, quia peccare Patrem, aut Matrem est gravius peccatum, & horrorem specialem naturæ adversantem continet, quam percussere fratrem, aut alium consanguineum; licet enim erga omnes præfatos teneamur exercere officia pietatis, eisque exhibere honorem, & obedientiam, ac ex pietate desiderare, & procurare bonum vitæ, salutis, æstimationis, &c. magis tamen tenemur erga patrem, & matrem, à quibus esse recepimus; Tum quia, majorem difficultatem, & pudorem sentit peccans in explicando, se patrem, vel matrem percussisse, eosque odio habuisse, quam, quod percussisset fratrem, eumque oderit; quod certè, ut hic notavit Poncius, arguit peccatum commissum in patrem, si non diversæ speciei moralis, fuisse tamen multò gravius, ac circumstantiam patris notabiliter aggravare.

27. Sed quid, an committens incestum

(X)

cum

cum consanguinea debeat explicare gradum, in quo fuerit persona, cum qua peccavit?

Resp. Affirmativè; ratio est, quia formalis, & specifica malitia incestus, consistit in irreverentia, & impietate erga sanguine conjunctos; certum est autem majorem reverentiam deberi matri, quam sorori, & quod specialis horror naturæ sit in copula cum matre, quàm cum sorore, ergo gravior est incestus cum prima, quam cum secunda, (licet utraque sit in primo gradu) quia irreverentia major. Cæterum ei, qui commisit incestum extra secundum gradum fat est confiteri sic: *commisi incestum extra secundum gradum*; quia etiam in secundo gradu, hoc aperire debet; quia, vel, in hoc gradu incestus specie differt ab incestu in 3. gradu; vel, si non differat, est tamen gravior, & notabiliter aggravat. De la Cruz.

28. *Quæritur, an sit explicanda species blasphemia, an sit in Sanctos, vel Deum ipsum, aut B. Virginem?*

Resp. Affirmativè; ratio est, quia una ab alia specie differt, nam illa in Deum opponitur Religioni Latiæ, illa in Sanctos Dulciæ, & illa in B. V. Hyperdulciæ; dubium autem non est hujusmodi cultus specie differre, cum habeant diversæ rationis motiva ex dicendis *ib. 3. cap. 3. ad prop. 6.* adeoque & blasphemias; & sicut, non tantum gravior, sed etiam diversimodè delinqueret, & Regem offenderet, qui in ipsum Regem, quàm, qui in Reginam; & qui in Reginam, quàm, qui in amicum Regis contumeliosus esset, eosque contemneret, sic in casu.

Sed quid, si blasphemia sit simplex, vel hereticalis?

Resp. Debet explicari, quamvis sit; vide dicta supra *cap. 3. num. 10. & lib. 2. cap. 4.*

29. *Quæritur, an, cum quis fuerit odisse proximum, vel ei malum determinatum desiderasse, teneatur explicare malum desideratum?*

Resp. Affirmativè; nam, sicut ipsum lædere per detractionem in bonis fama, & per furtum in bonis fortunæ, ac per homicidium in bonis corporis, sunt peccata specie distincta, in Confessione explicanda: sic diversæ speciei peccata sunt proximum velle in his bonis lædere, seu hæc mala illi desiderare; evidens enim est hujusmodi desideria ab illis malis specificari, & bona corporis esse diversæ estimabilitatis à cæteris enunciatis.

30. *Quæritur, an peccans cum summa mortua teneatur hanc circumstantiam aperire?*

Resp. Affirmativè contra Dianam, nam in ea copula quedam specialis, vel ad minus gravior malitia notabiliter aggravans, & turpitudine reperitur. Deducitur ex quo specialius natura abhorreat à committendis peccatis cum similibus, & majorem pudorem experiatur poenitens ex ejus Confessione: major autem ille pudor est sufficiens iudicium arguendi se gravius peccatum commisisse.

31. *Quæritur, an, si quis ex propositionibus a Sum. Pontif. Alex. VII. Innoc. XI & Alex. VIII. prohibitis, aliquam, vel aliquas privatum, vel publice doceret, is in Confessione deberet explicare propositionem, quam docuisset? vel, an satisfaceret, dicendo: scienter alium, vel*

Vel alios docui propositionem à Summo Aliquo Pontif. prohibitam?

Resp. Est in specie explicanda propositio, ut Confessarius cognoscat, an propositio contineat errorem contra fidem, vel bonos mores, & cui nam virtuti, edocta, & prohibita doctrina opponatur: pluribus enim virtutibus opponi potest.

Circumstantia *ibi* significat locum sacrum.

32. Quæritur, *an, cum quis se illicitè in Ecclesia polluit, debeat confiteri circumstantiam loci?*

Resp. Affirmativè: quia pollutioni in casu additur nova species malitiæ: nam, ut pollutio est, habet malitiam peccati contra naturam, oppositam castitati, & prout habita in Ecclesia, malitiam sacrilegii, oppositam Religioni, & reverentiæ loci, Deo specialiter ad suam cultum dicati, etiam si occulta sit, quia malitiam non habet ex publicitate, licet ex ea habeat illam scandali.

33. Sed quæritur, *an etiam verba, aspectus, & tactus impudici in Ecclesia contrahant malitiam sacrilegii?*

Resp. Affirmativè, quia tactus impudici, utpotè indecentissimè, repugnant sanctitati, & reverentiæ loci, ergo habent ex natura rei malitiam sacrilegii. Dicitur *ex natura rei*, quia licet consecratio, benedictio, & dedicatio Ecclesiæ sit de jure Ecclesiastico, supposita tamen consecratione, ex jure naturæ prohibentur illi in Ecclesia fieri, quia recta ratio dicat reverentiam deberi locis, Deo dicatis. Idem dicitur de osculis, aspectibus, obscænis sermonibus, blasphemis, &c. maximè cum alios ad scandalum movent; nam tunc ea exercentes, non so-

lùm luxuriosi, blasphemis, &c. apprehenduntur, verum etiam irreligiosi, & in locum sanctum sunt injuriosi; & per accidens erit, quod actu ab ullo non videantur: nam certè Deus, eos esse in locum sibi dicatum injuriosos, & in se irreverentes videt; hinc triplicem malitiam unicus actus continet: alteram V. G. contra castitatem, alteram contra sanctitatem loci, & aliam scædali, in Confessione explicandam.

34. Sed quæritur, *an etiam actus interni V. G. turpis cogitatio, desiderium peccandi, &c. habitus in Ecclesia sint sacrilegia?*

Resp. Affirmativè, si circumstantia loci sacri comparatur ad actum internum, ut circumstantia, & pars objecti voliti: ut, si quis desideret furari in Ecclesia, vel in ea fornicari; negativè verò, si comparatur, ut circumstantia ipsius personæ, quæ existens in Ecclesia optet peccare, sed non in Ecclesia desiderium implere; nam tunc actus non continet specialem malitiam irreverentiæ in locum sacrum.

35. Quæritur, *an furtum commissum in Ecclesia contrahat malitiam sacrilegii necessario, explicandam in Confessione?*

Resp. Affirmativè, patet ex cap. *quisquis inventus* 17. q. 4. ubi textus ait: *sacrilegium committi auferendo, sacrum de sacro, vel, non sacrum de sacro, sive, sacrum de non sacro.*

36. Sed dubitatur, *an furans ex crumena divitis, orantis in loco sacro, aut ibi quomodocumque existentis, committat sacrilegium?*

Resp. Affirmativè, quia cap. *quisquis* loquitur simpliciter, & sine limitatione; maximè, quia res tradita custodiæ Ecclesiæ

clisæ potest dici aliquo modo sacra; & ideo eam furari, est potius furari sacrum de sacro, quàm non sacrum de sacro; hinc, ut verificetur furari non sacrum de sacro, debet intelligi de re, nullo modo pertinente ad Ecclesiam, sed in ea aliquo modo existente.

37. Quæritur, an, qui furaretur rem sacram de loco sacro, debeat confiteri utramque circumstantiam loci sacri, & rei sacra?

Resp. Affirmativè D. D. cum D. Thoma 2. 2. q. 99. art. 3. in corpore quasi, supponunt tres esse species distinctas sacrilegii: unam circa personas sacras, id est, divino cultui dedicatas: aliam circa res sacras: & tertiam circa loca sacra, ergo malitia contracta ex furto rei sacrae est diversæ speciei moralis à malitia contracta ex eo, quod quis furetur eam in loco sacro.

38. Quæritur, an furans in Ecclesia cum effractione portarum debeat hanc circumstantiam aperire?

Resp. Affirmativè, quia cap. conquesti de sent. excom. depradantes Ecclesiam cum effractione parietum, aut portarum, vel fenestrarum ipso facto excommunicantur; & post denunciationem excommunicationis à solo Papa sunt absolventi, ut ibi textus: & quia loquitur conjunctivè, ideo furans in Ecclesia, quam effractionem invenit, non est excommunicatus.

39. Circumstantia quibus auxiliis, significat media & instrumenta; quæ quis applicat ad peccandum, ut, si quis ope Dæmonis furetur, aut mediis rebus sacris alium occidat.

40. Quæritur, an exercens sortilegium, de quo supra cap. 4. nu. 12. & cum abusu Sacramentorum, vel Sacramenta-

lium, debeat explicare circumstantiam mediorum, & quod ea sortilegia cum profatorum abusu exercuerit?

Resp. Affirmativè; ratio est, quia fabricans V. G. maleficium amatorium ad allucinandam mulierem ad libidinem, peccat contra castitatem, & quia in eo abatur Sacramentis, vel Sacramentalibus, peccat contra Religionem, & reverentiam rebus sacris debitam, ipsumque Deum graviter contemnit, habens cum ipsis hoste commercium, quæ sunt malitiæ speciei distinctæ.

41. Semper medium, ad peccandum adhibitum debet in confessione explicari, quoties ipsum medium est per se malum, vel applicatio ipsius ad finem peccati est contra aliam virtutem, quàm sit illa, cui opponitur peccatum.

42. Sed petitur, an Sortilegus illis abutens possit ab ordinario Confessario absolvi.

Resp. Negativè, si Sortilegus (super quo est interrogandus à Confessario) habuit errorem in intellectu contra fidem, credendo, vel maleficia, aut Dæmonem posse cogere alicujus viri, vel scemine voluntatem ad amorem inhonestum: vel Dæmonem esse omnipotentem: Deo non subiectum, &c. vel error sit circa Dæmonis damnationem, aut valorem Sacramentorum, & Sacramentalium, aut aliquid simile fidei contrarium; nam verè hæreticus esset, excommunicatus in Bulla Cœnæ: juxta dicta cap. 7. n. 7. & c. 4. an. 19.

43. Si verò contra fidem non erravit, animadvertat, an sortilegium sit reservatum Episcopo loci (ut plurimum enim hæc solent ab Ordinariis locorum reservari, maxime, si fiant cum abusu rerum sacra-

sacrarum) in quo casu est à Superiore obtinenda facultas; quamvis aliquando sit magis expediens, ut pœnitens ad Superiorem pro absolutione dirigatur, ut notat Carena de Offic. Inquisit. p. 2. tit. 2. §. 35. num. 295.

44. In casu autem, quod fortilegium nec reservatum sit, nec Sortilegus modo dicto excommunicatus, potest ab ordinario Confessario absolvi; & tunc diligenter interrogandus erit de qualitate fortilegiorum, abusu rerum sacrarum, & Sacramentorum, de complicibus, de tempore, quo in huiusmodi fortilegiis infortuerit, de scandalo, damnis datus, de qualitate mulierum, ad quarum amorem provocandum facta fuerunt fortilegia, an fuerint nuptæ, an virgines, an Moniales, &c. & an fuerit pactum expellum cum Dæmone.

45. Urgeretamen debet Sortilegum ut Dæmon, & omni pacto cum eo inito abrenuntiet, & damna per maleficia illata refarciat, ac libros fortilegia continentes ad Inquisitores deferat, vel deferri curet.

46. Et prudentissimè ageret, si eum ad Inquisitores, vel Pœnitentarios dimitteret, ut inde reflecteret criminis enormitatem; casu verò, quòd ab ipso absolveretur, juramentum de similia delicta amplius non committendo deberet ante absolutionem exigere, Carena cit. num. 305. ubi eum Suarez lib. 7. de superst. cap. 19. num. 3. notat non esse contra exercentes fortilegia, vel magicas artes latam aliquam excommunicationem, quæ ipso facto incurratur; excipio, nisi sint cum errore in intellectu contra fidem, juxta superius dicta: videantur ipsi.

Circa absolutionem exercentis cultum superstitiosum, procedas juxta dicta n. 41. & interim

47. Pondera. Quod Religioni (quæ dicat de vero cultu vero Deo tribuendo, & Sanctis ejus) opponitur superstitio, in hoc consistens, quod tribuatur Deo cultus, modo, quo non debet: cultus, nimirum, ab Ecclesia per legem, vel consuetudinem prohibitus, vel, quod cultus veri Dei tribuatur Creaturæ.

48. Cultus tributus vero Deo, sed modo indebito, pluribus modis contingit. Primo, cum Deus, vel Christus colitur cæremoniis Judæorum, indicantibus Christum venturum, quasi nondum suscepit naturam humanam: est peccatum gravissimum in sic colente, qui præsumitur errare contra articulum fidei, Incarnationis Filii Dei; & propterea à Confessario interrogandus, quid sentiat de fide: & non absolvendus, sed remittendus est ad Sanctum Officium.

Secundo. Cum quis admiscet Divino Officio, vel Missæ aliquod obscænum, tamquam ejus partem; & præsumendum est hunc credere sibi licere talem mixtionem, ac proinde Horas Canonicas, & Missam non esse Orationes sacras, & puras ab omni obscænitare, & turpitudine; & ideo tutius est eum S. Tribunali remittere, etiamsi errorem in intellectu contra fidem se non habuisse assermet.

49. Tertio. Cum quis transgreditur Rubricas, & Cæremonas ab Ecclesia præscriptas, eas mutando, addendo, vel detrahendo; aut ponendo cultum in quibusdam circumstantiis loci, temporis, numeri, coloris, &c. ut: si Sacerdos in

Missa faciat tantum duas, aut quatuor Cruces super oblata: si utatur pluribus candelis, quam conveniat: si in ea centies velit genuflectere, &c. estque mortale, si omisso, vel mutatio sit notabilis, vel in contemptum ritus Ecclesiastici, vel ad finem inducendi novas Cæremonias. Immo, quandoque potest inducere suspicionem hæresis; cum nimirum in celebratione Missæ, & confectione Sacramentorum Sacerdos utitur aliquo ritu hæreticorum, ut, si non genuflectat post Consecrationem; nam tunc præsumendum est, eum non credere Christum esse sub illis speciebus, sequendo hæresim negantium Christi præsentiam sub speciebus consecratis. Alia vide apud Bordonum *Op. posth. de sortilegiis.*

50. Cultus verus Dei, qui tribuitur Creaturæ, contingit per Idololatriam, Divinationem, Magiam, Maleficium, & Vanam observantiam.

Idololatria est honor tributus Creaturæ, uti Deo, honorando ipsam genuflexione, incensatione, oratione, &c. Quod si ita honorans credat Creaturam esse Deum, est perfecte Idololatra, ac hæreticus formalis, excommunicatus in Bulla Cœnæ, & non absolvendus ab ordinario Confessore, ex dictis *cap. 3. n. 7.*

Si verò non id credat, sed metu mortis cogatur adorare Idolum, dum illi honorem præstat, gravissime peccat, quia in iis, quæ intrinsicè sunt mala, nec metus mortis excusat, ut DD. communiter.

51. Divinatio est prænunciatio futurorum contingentium, occultorum, indebitis modis, à Divina providentia non constitutis, sed cum auxilio, & ope

Dæmonis: cui divinans se submittit, ac si, ut Deus, sciret certò futura contingentia, quorum tamen cognitionem non habet. De divinatione per Astrologiam diximus *cap. 4. n. 19.* alia vide *cap. 34. n. 25.*

Divinatio per somnia superstitiosa, & Dæmoniaca est, cum quis à Dæmone desiderat per somnium edoceri de loco thesauri, qualem mulierem sit ducturus in uxorem, &c. quæ somnia ab ipsis Dæmonibus proveniunt, ipsis invocatis, vel oratione, vel sacrificiis, vel cultu, &c. Quod est commune in Strigibus, quibus in ipso lecto manentibus, ob unctionem gravi sopore correptis, ea omnia prænunciant, quæ postea se vidisse narrant. Cæteris etiam somniis firmiter credere, tamquam mediis sufficientibus ad aliquid prænunciandum, est etiam superstitiosum. Ideò redarguendi sunt omnes, & maxime mulieres ob facilitatem, quam habent ipsis credendi. Tollendus propterea est talis abusus.

52. Magia superstitiosa est inordinata potestas faciendi res mirabiles, quæ excedunt vires naturæ, ope Dæmonis: ut alportare hominem, vel rem aliam de uno ad alium locum brevissimo tempore, decipere visum adstantium, & similia.

De Maleficio vide supra *cit. capite 4. num. 14.*

53. Vana-observantia est superstitio, qua effectus aliquis speratur ex re, quæ supernaturaliter vim habet, nec naturaliter id præstare potest. Ergo contingit cum Dæmonis invocatione tacita, vel expressa, juxta ibi dicta *num. 11.* Distert à divinatione, quia hæc ordinatur ad cognitionem occultorum, illa verò opus ali-

aliquid etiam intendit, per media improporcionata, & modo illicito.

Unde vana-observantia est, observare certos dies faustos, vel infaustos ad negotia peragenda; qui ex se non dantur juxta Paulum ad Galat. 4. & Carena p. 2. de off. Inquisit. tit. 12. § 13. item redire ad lectum, si, cum quis se calceat, sternutaverit: redire domum, si procedens offendat, timens eo die aliquod infortunium, &c. Legas D. Augustinum relatum cap. illud quod 26. q. 2. ubi tradit similes nugatorias, & vitiosas artes provenire ex pestifera locietate hominum, & Daemonum.

54. Nota per invocationem, sive expressam, sive tacitam, Daemonibus cultum tribui, quia invocatio ad aliquod consequendum includit subjectionem, & submissionem invocantis ad eum, à quo beneficium petitur, ergo est actus honoris, & reverentiae, ergo, qui Daemonem expressè, vel tacitè invocat, ei honorem, & reverentiam tribuit, ergo gravissimè peccat, cum ei tribuat, quod Deo, & Sanctis, & non Daemoni, debetur; & propterea, nec parvitas materiae, aut curiositas excusat. Bordon. cit. cap. 3. sect. 2.

Nota etiam non posse à Malefico peti, ut maleficio maleficium, vel ligaturam tollat quia utrumque est ab intrinseco malum, & nullo potest sine cohonestari.

Circumstantia cur significat finem, illa quomodo modum, quo fit peccatum; & speciem mutant, quando finis, vel modus peccandi sunt specialiter inhonesti.

55. Quæritur. An qui vi, & cum vio-

lencia furatur bona alterius, debeat id exprimere?

Resp. Affirmativè, quia tunc exercet rapinam: vid. lib. 3.

Circumstantia quando, significat tempus, in quo committitur peccatum.

56. Quæritur. An committens adulterium die festo debeat istam circumstantiam explicare?

Resp. Per se loquendo non debet, quia adulterium commissum die festo, non contrahit novam malitiam, per hoc quod fit eo die commissum, ut est communis sententia DD. & patet ex Pœnitentium, & Confessoriorum praxi, id non exigentium, & non explicantium.

Dixi per se loquendo nam per accidens potest obligari, si scilicet peccatum fuit ex intentione profanandi, & contempnendi diem festum; nam tunc Deus graviter contemneretur, & malitiam irreligiositatis contineret.

57. Sunt itaque in Confessione explicandæ circumstantiæ, sive speciem mutant, sive notabiliter aggravent: ut, & gravitas peccatorum aperiatur, & Confessarius possit rectè in judicio procedere; In praxi regula generalis debet esse, ut, licet aliquoties difficile esset assignare, num, & quando speciem mutarent, semper tamen sint confitendæ, si pœnitens difficultatem aliquam majorem in eis explicandis, vel aliquem majorem pudorem ex illarum Confessione sentiat, quia hoc ipsum arguit in opinione ipsius peccatum fuisse multò gravius, seu, quod ratione talis circumstantiæ putarit gravius delinquere.

58. Quæritur. An circumstantia eccu-

ant

dant sub sigillo Confessionis Sacramentalis?

Resp. Affirmativè, patet ex definitione sigilli, quod est obligatio particularis, quam Confessarius habent ad non revelandum ullum peccatum, aut circumstantiam ejus, auditam in Confessione; sub quo cadunt omnia, per quæ reddi potest odiosa Confessio, & per quæ Fideles ab eo possunt retrahi.

59. Sed dubium est, an Confessarius sub sigillo teneatur celare, etiam alia, quæ nulla modo faciunt ad manifestationem peccati, vel circumstantiarum ejus, sed sunt totaliter aliena à culpa, & sibi nota sunt in Confessione ex sola narratione penitentis: quod Titius V. G. sit ducturus Bertam in uxorem: quod Lelius mercator decoxerit: quod quis sit spurius, eunuchus, &c.

Resp. Hæc quoque, si non per se, sicut peccata, secundario tamen, & per accidens sub obligatione sigilli cadunt, nam ex eorum revelatione potest Confessio reddi odiosa, & molesta; putant enim Penitentes totum, quod in Confessione Confessario aperiunt, cadere sub arctissimo sigillo, ergo, dum audiunt hæc revelari, possunt ex his discurrere ad peccata, & ita averti à Sacramento, ideo ea omnia tenetur Confessarius celare: quæ est sententia in praxi tutior, & magis favet Sacramento, ac juri penitentis, quam tradit Marchant. trib. sacr. t. 1. tr. 4. tit. 6. qn. 6. Append. 2. pet. 8. Ameno de penis tit. 5. §. 6. nu. 10. Quilici Confess. manud. q. 12. art. 2. nu. 8.

CAPUT XIX.

Prop. XXVI. ab Alex. VII. Sc.
Judex quoad munera.

1. PROP. 26. Quando litigantia habent pro se opiniones æque probabiles, potest Judex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius pro alio.

Capite immediatè sequenti examen erit super natura opinionis probabilis, & lib. 2. cap. 2. an valeat Judex sententiam pronunciare juxta opinionem minus probabilem, probabiliore relicta, quare in præsentia alia pro praxi Confessoriorum resolvuntur, quæ rectum aliis titulis Judicis ministerium respiciunt.

2. Quaritur. An Judex pro ferenda sententia possit munus aliquod, vel ipsè à parte exigere, vel ab ea oblatum recipere?

Resp. Negativè, ratio est, quia si sententia ferenda sit justa, ad eam pars jus habet, eique debetur: si debetur, ei vendi ab Judice justè nequit, qui gratis opus tenetur facere; nam à Republica constituitur, ut rectum operetur, à qua propterea justum ei, ac honestum ad sui sustentationem, & laborum mercedem, juxta loci consuetudinem, stipendium taxatur, supra quod nil potest exigere, & casu quo reciperet, deberet omnino restituere, utpotè nullum habens titulum, aut jus recipiendi, vel datum retinendi, DD. communiter.

3. Sed quaritur. An aliquid possit accipere pro ferenda injusta sententia: casus possit sic figurari. Petro aqurd Judicem